

KOMISIJAS LĒMUMS

(2010. gada 14. decembris)

par valsts atbalstu C 39/96 (ex NN 127/92), ko Francija īstenojusi, lai atbalstītu *Coopérative d'exportation du livre français (CELF)*

(izziņots ar dokumenta numuru C(2010) 8938)

(Autentisks ir tikai teksts franču valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2011/179/ES)

EIROPAS KOMISIJA,

A. Pirmais posms

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 108. panta 2. punkta pirmo daļu ⁽¹⁾,pēc uzaicinājuma ieinteresētajām personām iesniegt savas piezīmes atbilstoši iepriekš minētajam pantam ⁽²⁾ un ņemot vērā šīs piezīmes,

tā kā:

1. PROCEDŪRA

(1) Eiropas Savienības Vispārējā tiesa ar 2008. gada 15. aprīļa spriedumu ⁽³⁾ (turpmāk tekstā – “Vispārējās tiesas spriedums”) atcēla Komisijas 2004. gada 20. aprīļa lēmumu ⁽⁴⁾ par Francijas sniegto palīdzību franču grāmatu eksportēšanas kooperatīvam (CELF) ⁽⁵⁾.

(2) Pēc Vispārējās tiesas sprieduma Komisijai ir jāpieņem jauns lēmums.

(3) Minētais spriedums ir procedūras rezultāts, kuras svarīgākie posmi izklāstīti turpmāk.

⁽¹⁾ Ar 2009. gada 1. decembri EKL 86., 87. un 88. pants ir kļuvis attiecīgi par Līguma par Eiropas Savienības darbību (“LESD”) 106., 107. un 108. pantu. Minētie panti pēc būtības ir identiski. Šajā lēmumā atsauces uz LESD 106., 107. un 108. pantu attiecīgajā gadījumā jāsaprot kā atsauces uz EKL 86., 87. un 88. pantu.

⁽²⁾ OV C 366, 5.12.1996., 7. lpp.; OV C 142, 23.6.2009., 6. lpp.

⁽³⁾ Vispārējās tiesas 2008. gada 15. aprīļa spriedums lietā T-348/04 *Société Internationale de diffusion et d'édition (SIDE)/Komisija*, krājums, II-625. lpp.

⁽⁴⁾ OV L 85, 2.4.2005., 27. lpp.

⁽⁵⁾ *Coopérative d'exportation du livre français* darbojas ar juridisko nosaukumu *Centre d'exportation du livre français (CELF)*.

(4) Ar 1992. gada 20. marta vēstuli *Société internationale de diffusion et d'édition* (“SIDE”) pievērsa Komisijas uzmanību veicināšanas, transportēšanas un tirdzniecības atbalsta pasākumiem, kurus Francijas iestādes piešķirušas CELF un par kuriem iepriekš nav paziņots Komisijai.

(5) Komisija 1992. gada 2. aprīļa vēstulē atgādināja Francijas iestādēm, ka par jebkuru projektu, kas paredzēts, lai ieviestu vai grozītu atbalstu, iepriekš ir jāpaziņo tās dienestiem, un pieprasīja no iepriekš minētajām iestādēm informāciju par SIDE norādīto atbalsta pasākumu būtību un mērķi.

(6) Francijas iestādes 1992. gada 29. jūnija vēstulē apstiprināja Komisijai, ka CELF saņem subsīdijas. Tās precizēja, ka šo pasākumu mērķis ir iepazīstināt franciski nerunājošās valstis ar franču literatūru un valodu un ka CELF turklāt uzticēts pārvaldīt trīs atbalsta sistēmas, kas paredzētas, lai atvieglotu dažādu attālinātu lasītāju piekļuvi franču grāmatām.

(7) Komisija 1992. gada 7. augusta vēstulē, kas adresēta SIDE, apstiprināja, ka pastāv atbalsts par labu CELF, precizēja tā mērķi un informēja, ka par attiecīgajiem pasākumiem nav paziņots. Komisija tomēr precizēja, ka apstrīdētais atbalsts pēc būtības nav tāds, kas varētu iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm. Šajos apstākļos SIDE tika uzaicināta iesniegt savas piezīmes.

(8) SIDE 1992. gada 7. septembra vēstulē Komisijai darīja zināmu, ka tā ir paredzējusi iesniegt sūdzību par pasākumu diskriminējošo raksturu un par šo pasākumu radītajām sekām attiecībā uz Kopienas iekšējo tirdzniecību, tomēr neapstrīdot kultūras mērķi, ko paredzējusi Kultūras ministrija, rūpējoties par franču valodas un literatūras izplatīšanu.

- (9) Komisija 1993. gada 18. maija lēmumā⁽¹⁾ pauda viedokli, ka, ņemot vērā īpašo konkurences situāciju grāmatu nozarē un attiecīgās atbalsta shēmas kultūras mērķi, tai ir piemērojama atkāpe, kas paredzēta Līguma bijušā 92. panta 3. punkta c) apakšpunktā.
- (10) Ar 1993. gada 2. augusta prasības pieteikumu *SIDE* iesniedza prasību par šā lēmuma atcelšanu. 1995. gada 18. septembra spriedumā⁽²⁾ Vispārējā tiesa daļēji apmierināja *SIDE* prasību, lemjot par Komisijas 1993. gada 18. maija lēmuma atcelšanu, bet tikai attiecībā uz pasākumiem, kas *CELF* piešķirti saistībā ar nelieliem pasūtījumiem.
- (11) Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija varēja pieņemt labvēlīgu lēmumu attiecībā uz šādām trim atbalsta shēmām, kuras valsts vārdā pārvaldīja *CELF*:
- a) atbalsts gaisa kravu pārvadājumiem vai gaisa pasta maisiem;
 - b) programma *Page à Page*⁽³⁾ (atbalsts franču valodas grāmatu izplatīšanai Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīs);
 - c) *Programme Plus* (universitātes mācību grāmatas franču valodā, kas domātas Subsahāras Āfrikas studentiem).
- (12) Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija ir saņēmusi pietiekami daudz informācijas par šīm trim shēmām, lai pamatotu secinājumu, ka to ietekme uz konkurenci ir nenozīmīga. Turklāt Vispārējā tiesa norādīja, ka "attiecībā uz apstrīdētā atbalsta kultūras mērķi pusēm ir skaidrs, ka Francijas valdības mērķis ir franču valodas un literatūras izplatīšana". Vispārējā tiesa varēja secināt, ka apstrīdētā atbalsta kultūras mērķa novērtēšana Komisijai neradīja īpašas grūtības un ka šā mērķa kultūras būtības atzīšanai nav nepieciešamas citas ziņas.
- (13) Savukārt attiecībā uz kompensācijām, kuras piešķirtas vienīgi *CELF* nelieliem pasūtījumiem, Vispārējā tiesa

uzskata, ka Komisijai pirms lēmuma pieņemšanas par pasākumu saderību ar iekšējo tirgu vajadzēja padziļināti izpētīt konkurenci atbilstošajā sektorā.

- (14) Vispārējā tiesa secināja (sprieduma 76. punktā), ka Komisijai vajadzēja sākt procedūru, kas paredzēta EKL 93. panta 2. punktā (tagad – LESD 108. panta 2. punkts), un tādējādi ir pamats atcelt Komisijas 1993. gada 18. maija lēmumu, ciktāl tas attiecas uz subsīdiju, kas piešķirta vienīgi *CELF*, lai kompensētu papildu izmaksas tādu franču valodas grāmatu nelielu pasūtījumu apstrādei, kurus veikušas grāmatnīcas, kas atrodas ārzemēs.

B. Otrais posms

- (15) Saskaņā ar Vispārējās tiesas 1995. gada 18. septembra spriedumu Komisija ar 1996. gada 30. jūlija lēmumu nolēma uzsākt formālu izmeklēšanas procedūru. Ieinteresētās personas, kuras bija aicinātas Komisijai iesniegt savas piezīmes, to izdarīja 1996. gada decembrī un 1997. gada janvārī.
- (16) Kad Komisija bija pabeigusi izmeklēšanu, tā 1998. gada 10. jūnijā pieņēma Lēmumu 1999/133/EK⁽⁴⁾. Komisija apstiprināja atbalsta attiecībā uz nelieliem pasūtījumiem kultūras mērķi un, pamatojoties uz Līguma bijušā 87. panta 3. punkta d) apakšpunktu, lēsa, ka minētais atbalsts pēc būtības nav tāds, kas varētu iespaidot tirdzniecības noteikumus un kropļot konkurenci Eiropas Savienībā pretēji kopējām interesēm grāmatu, kuras ir franču valodā, eksporta tirgū.
- (17) Ar 2002. gada 28. februāra spriedumu⁽⁵⁾ Vispārējā tiesa atcēla iepriekš minētā lēmuma 1. panta pēdējo teikumu. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisijai bija jāuzsāk nepieciešamās pārbaudes būtisku datu iegūšanai, lai varētu nodalīt eksportēšanas brokeru tirgu no franču valodas grāmatu eksporta tirgus.
- (18) Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija, neveicot šo pārbaudi, pieļāvusi acīmredzamu novērtējuma kļūdu, uzskatot franču valodas grāmatu eksporta tirgu par atsaucē tirgu, lai gan tika konstatēts, ka apstrīdētais atbalsts bija paredzēts vienīgi eksportēšanas brokeriem.

⁽¹⁾ Lēmums NN 127/92 "Atbalsts franču grāmatu eksportētājiem" (OV C 174, 25.6.1993., 6. lpp.).

⁽²⁾ Vispārējās tiesas 1995. gada 18. septembra spriedums lietā T-49/93 *Société Internationale de diffusion et d'édition (SIDE)*/Komisija, krājums, II-2501. lpp.

⁽³⁾ Vēlāk pārtapusi programmā *A l'Est de l'Europe*.

⁽⁴⁾ OV L 44, 18.2.1999., 37. lpp.

⁽⁵⁾ Vispārējās tiesas 2002. gada 28. februāra spriedums lietā T-155/98 *Société Internationale de diffusion et d'édition (SIDE)*/Komisija, krājums, II-1179. lpp.

(19) Savukārt Tiesa 2000. gada 22. jūnija spriedumā⁽¹⁾, neizīlino tiesas būtībā, noraidīja Francijas iestāžu prasību pret Komisijas 1998. gada 10. jūnija spriedumu un apstiprināja, ka arī tajā gadījumā, ja atbalstu varētu uzskatīt par saderīgu ar kopējo tirgu, šis fakts neietekmē paziņošanas pienākumu un ka iepriekšējās paziņošanas pienākums paredz atbalsta pārtraukšanu.

C. Trešais posms

(20) Pēc 1998. gada 10. jūnija lēmuma daļējas atcelšanas Komisija 2002. gada 14. jūnija vēstulēs lūdza Francijas iestādēm un *SIDE* iesniegt to piezīmes par lēmuma atcelšanas iemesliem un it īpaši par faktiem, kas saistīti ar attiecīgo tirgu.

(21) Francijas iestādes bija aicinātas sīkāk komentēt *CELF* piedāvājuma specifiskās īpatnības salīdzinājumā ar pārējo tirgus dalībnieku, tostarp *SIDE*, specifiskajām īpatnībām. *SIDE* bija aicināta sīkāk komentēt nelielu pasūtījumu jēdzienu un norādīt, kāda bijusi tās piedāvājuma iespējamā īpatnība salīdzinājumā ar *CELF* un pārējo tirgus dalībnieku piedāvājuma īpatnību.

(22) *SIDE* savu atbildi Komisijai nosūtīja 2002. gada 12. augusta vēstulē. Francijas iestādes savu atbildi iesniedza 2002. gada 17. septembra vēstulē.

(23) Komisija 2002. gada 19. septembra vēstulē lūdza *SIDE* norādīt, vai *SIDE* atbilde satur konfidenciālu informāciju, un, 2002. gada 30. septembrī saņemot noliedzīgu atbildi, Komisija 2002. gada 17. oktobra vēstulē šo *SIDE* atbildi ar pielikumiem nosūtīja Francijas iestādēm. Izmantojot šo izdevību, Komisija iestādēm nosūtīja arī jaunu papildu jautājumu kopumu.

(24) Komisija 2002. gada 30. oktobra vēstulē uzdeva *SIDE* arī virkni papildu jautājumu, uz kuriem *SIDE* atbildēja 2002. gada 31. oktobra un 2002. gada 9. decembra vēstulē. Atbildot uz Komisijas 2002. gada 16. decembra pieprasījumu, *SIDE* savā 2002. gada 23. decembra vēstulē Komisijai darīja zināmu, ka tās atbildes nesatur nekādu konfidenciālu informāciju un ka šīs atbildes var nodot Francijas iestādēm, lai saņemtu komentārus.

(25) Tā kā Francijas iestādes nesniedza atbildi paredzētajā termiņā, Komisijai nācās 2002. gada 27. novembra vēstulē nosūtīt tām atgādinājumu. 2002. gada 19. decembra vēstulē Francijas iestādes Komisijai lūdza atkārtotu termiņa pagarinājumu.

(26) 2003. gada 9. janvārī Komisija nosūtīja Francijas iestādēm *SIDE* 2002. gada 23. decembra atbildi, lai saņemtu to komentārus. Savā 2003. gada 17. janvāra vēstulē Francijas iestādes atbildēja uz Komisijas 2002. gada 17. oktobra jautājumiem.

(27) Francijas iestādes 2003. gada 4. februāra vēstulē lūdza Komisijai jaunu termiņa pagarinājumu attiecībā uz pieprasījumu sniegt komentārus par *SIDE* 2002. gada 23. decembra otro atbildi. 2003. gada 11. februāra vēstulē Komisija daļēji apstiprināja prasīto termiņa pagarinājumu. 2003. gada 11. marta vēstulē Francijas iestādes nosūtīja Komisijai savu atbildi.

(28) Savukārt *SIDE* pēc sava pieprasījuma tika uzaicināta uz Komisijas dienestiem un 2003. gada 4. marta sanāksmē varēja izklāstīt savu viedokli šajā lietā, sākot ar tās pirmāsākumiem.

(29) Pēc šīs procedūras Eiropas Komisija pieņēma Lēmumu 2005/262/EK, kurā norādīja, ka apstrīdētais atbalsts ir saderīgs, pamatojoties uz Līguma bijušā 87. panta 3. punkta d) apakšpunktu, un konstatēja, ka atbalsts nav tāds, kas pārsniegtu kompensācijas par izmaksām, kuras rodas, apstrādājot nelielus pasūtījumus.

D. Ceturtais posms

(30) Ar 2008. gada 15. aprīļa spriedumu Vispārējā tiesa atcēla Komisijas 2004. gada 20. aprīļa lēmumu.

(31) Tā uzskatīja, ka Komisija attiecībā uz to atbalsta daļu, kas samaksāta *CELF* pirms 1993. gada 1. novembra, datuma, kurā stājās spēkā Līgums par Eiropas Savienību, ir pieļāvis kļūdu tiesību piemērošanā, uzskatot, ka apstrīdētais atbalsts bija saderīgs ar kopējo tirgu saskaņā ar bijušā 87. panta 3. punkta d) apakšpunktu, lai gan bija jāpiemēro pamatnoteikumi, kuri bija spēkā pirms 1993. gada 1. novembra. Vispārējā tiesa it īpaši ņēma vērā faktu, ka Līgumā par ES nebija iekļauti pārejas noteikumi par bijušā 87. panta 3. punkta d) apakšpunkta piemērošanu un ka tiesiskās noteiktības princips ir pret to, ar izņēmumiem, ka Kopienas akta piemērošanas sākuma datums tiek noteikts pirms tā publicēšanas datuma.

⁽¹⁾ Tiesas spriedums lietā C-332/98 Francija/Komisija, Atbalsts *Coopérative d'exportation du livre français*, krājums, I-4833. lpp.

- (32) Turklāt Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu, novērtējot apstrīdētā atbalsta sadarbību, pārvērtējot nelielo pasūtījumu apstrādes izmaksas, kas faktiski radās CELF. Proti, savā 2004. gada 20. aprīļa lēmumā Komisija nebija ņēmusi vērā patiesās nelielo pasūtījumu apstrādes izmaksas, bet gan veica izmaksu aplēsi, pamatojoties uz CELF kopējiem izdevumiem (nelielo pasūtījumu apstrādei paredzētās izmaksas noteiktas kā daļa no kopējām izmaksām, ņemot vērā sadalījumu, kas atšķirīgs katrai izmaksu kategorijai). Dažām izmaksu kategorijām tika piemēroti reizināšanas koeficienti, ņemot vērā papildu grūtības, ko radīja nelielo pasūtījumu apstrāde salīdzinājumā ar citām CELF darbībām. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka šīs grūtības varēja atrisināt, izmantojot sakaru līdzekļus, kas attiecās uz divām trešdaļām nelielo pasūtījumu. Tādēļ Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija ir pieļāvusi kļūdu novērtējumā, konkrētām izmaksām piemērojot reizināšanas koeficientu (un katrā ziņā pasūtījumiem, kas nodoti, izmantojot sakaru līdzekļus), un secināja – ja minēto koeficientu nebūtu, izmaksas, kuras saistītas ar nelielo pasūtījumu apstrādi, būtu mazākas un darbības ekspluatācijas ienākumi saistībā ar nelielajiem pasūtījumiem būtu pozitīvi (600 000 Francijas franku jeb 91 469 euro). Vispārējā tiesa uzskata – Komisija nav pierādījusi, ka pārmaksāšana nav notikusi.
- E. Piektais posms**
- (33) Pēc Vispārējās tiesas 2008. gada 15. aprīļa sprieduma pieņemšanas pārbaudes procedūra, kas uzsākta saskaņā ar Komisijas 1996. gada 30. jūlija lēmumu, joprojām paliek spēkā, un Komisijai ir jāpieņem jauns lēmums.
- (34) Ņemot vērā Vispārējās tiesas 2008. gada 15. aprīļa sprieduma pamatojumu un ņemot vērā to, ka lēmums par procedūras uzsākšanu pieņemts 1996. gada 30. jūlijā, Komisija vēlējas no jauna aicināt Francijas iestādes un ieinteresētās personas iesniegt piezīmes.
- (35) Komisija 2009. gada 8. aprīlī pieņēma lēmumu pagarināt procedūru⁽¹⁾ (Lēmums C(2009) 2481 – “lēmums par procedūras pagarināšanu”). Šis lēmums par procedūras pagarināšanu, paredzot jaunu termiņu piezīmju iesniegšanai, papildināja 1996. gada 30. jūlija lēmumu par procedūras uzsākšanu. Tajā bija norādīts, ka abi lēmumi ir aplūkojami kā vienots veselums, ka tie attiecas uz vienu un to pašu formālo izmeklēšanas procedūru un ka tajā gadījumā, ja faktu un tiesību apraksts vai Komisijas iepriekšējais novērtējums lēmumā par procedūras pagarināšanu atšķirsies no 1996. gada 30. jūlija lēmuma par procedūras uzsākšanu, ir jāņem vērā vienīgi lēmums par procedūras pagarināšanu.
- (36) Komisija aicināja ieinteresētās personas iesniegt savas piezīmes par attiecīgajiem pasākumiem.
- (37) Francijas iestāžu piezīmes Komisija saņēma 2009. gada 9. jūnijā, savukārt *SIDE* piezīmes – 2009. gada 23. jūlijā. Komisija 2009. gada 24. augustā nodeva *SIDE* piezīmes Francijas iestādēm, lai sniegtu tām iespēju izteikt komentārus, un saņēma šos komentārus 2009. gada 24. septembrī.
- (38) Tomēr Francijas iestādes neiesniedza detalizētus faktus, kurus Komisija pieprasīja lēmumā par procedūras pagarināšanu, un attiecībā uz atbalsta samērīgumu atsaucās vien uz faktiem, kuri jau iesniegti 2002. gada 17. septembrī, 2003. gada 17. janvārī un 2003. gada 11. martā un kurus, ņemot vērā Vispārējās tiesas 2008. gada 15. aprīļa spriedumu, Komisija kā tādus nevarēja izmantot.
- (39) Komisijas dienesti 2009. gada 8. oktobra vēstulē atgādina Francijas iestādēm par pieprasījumu iesniegt faktus par precīzi minētajiem punktiem un norādīja, ka, ja šī informācija nebūs saņemta desmit darbdienu laikā, Komisijai atbilstoši procedūras regulas 13. panta 1. punktam būs jāpieņem galīgais lēmums, pamatojoties uz informāciju, kas ir tās rīcībā, vajadzības gadījumā iepriekš izdodot rīkojumu iesniegt informāciju, piemērojot 10. panta 3. punktu Padomes 1999. gada 22. marta Regulā (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai⁽²⁾.
- (40) Francijas iestādes 2009. gada 21. oktobra vēstulē informēja Komisiju, ka saskaņā ar Parīzes Tirdzniecības tiesas 2009. gada 9. septembra spriedumu ir uzsākta CELF likvidācija un tas ir pārtraucis savu darbību. Turklāt attiecībā uz faktiem, kas prasīti Komisijas 2009. gada 8. oktobra vēstulē, Francijas iestādes norādīja, ka tām nav papildu informācijas, kuru varētu iesniegt, un atsaucās uz savām piezīmēm, kas iesniegtas 2009. gada 9. jūnijā.
- (41) Komisija 2009. gada 20. novembra lēmumā (Lēmums C(2009) 9256 – “lēmums par rīkojumu iesniegt informāciju”) nolēma pieprasīt Francijai sniegt pieprasīto informāciju, jo, neraugoties uz atkārtotiem lūgumiem, šī informācija nav sniegta.

⁽¹⁾ OV C 142, 23.6.2009., 6. lpp.

⁽²⁾ OV L 83, 27.3.1999., 1. lpp.

(42) Francijas iestādes 2009. gada 2. decembra vēstulē norādīja, ka tām nav papildu informācijas, ko iesniegt Komisijai, un ka tās atsaucas uz savām piezīmēm, kuras iesniegtas 2009. gada 9. jūnijā.

(43) Vēl jānorāda, ka 2009. gada 2. decembrī Francijas iestādes nosūtīja arī vēstuli par atbalsta shēmu ar nosaukumu "Universitāšu un zinātnisko grāmatu programma" jeb *Programme Plus*. Šis lēmums neattiecas uz šo atbalsta shēmu.

(44) Komisija 2009. gada 22. decembra vēstulē pieprasīja Francijas iestādēm ziņas par *CELF* situāciju un *CELF* piemērojamās likvidācijas procedūru. Francijas iestādes atbildēja 2010. gada 27. janvārī. Precizējumi iesniegti arī 2010. gada 9. martā un 2010. gada 26. novembrī.

F. Procedūras valsts tiesās un prejudiciāli jautājumi

(45) Tomēr ir jāatzīmē, ka Francijas valsts tiesās notiek procedūras un ka tās devušas pamatu vērsties Eiropas Savienības Tiesā, pamatojoties uz LESD 267. pantu (bijušais EKL 234. pants). Šo procedūru galvenie posmi īsumā ir apkopoti turpmāk.

(46) *SIDE* vērsās Francijas tiesā saskaņā ar bijušo EKL 88. panta 3. punktu. Ar 2004. gada 5. oktobra spriedumu, apstiprinot Parīzes Administratīvās tiesas 2001. gada 26. aprīļa spriedumu, Parīzes Administratīvā apelācijas tiesa valstij noteica pienākumu uzsākt *CELF* samaksātā atbalsta atgūšanu.

(47) Valsts padome, kurā tika iesniegta kasācijas sūdzība, ar 2006. gada 29. marta spriedumu apstiprināja atsevišķus Administratīvās apelācijas tiesas lēmuma aspektus, it īpašu faktu, ka attiecīgais atbalsts nebija tāds, kas kompensēja sabiedrisko pakalpojumu pienākumus⁽¹⁾, valsts tiesa to nevarēja kvalificēt kā esošu atbalstu un ka *CELF* nevarēja atsaukties uz tiesisko palāvību.

(48) Tomēr 2006. gada 29. marta spriedumā Valsts Padome nolēma apturēt tiesvedību par apelācijas sūdzībām līdz brīdim, kad Tiesa būs atbildējusi uz prejudiciālajiem jautājumiem, kas tai uzdoti par valsts tiesas pienākumiem

attiecībā uz valsts atbalstu, par kuru nav paziņots, bet kurš vēlāk Komisijas lēmumā pasludināts par saderīgu ar kopējo tirgu.

(49) Tiesa 2008. gada 12. februāra spriedumā⁽²⁾ lēma šādi:

"EKL 88. panta 3. punkta pēdējais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai nav jāpiespriež tāda atbalsta atgūšana, kas ir īstenots pretēji šim noteikumam, ja Kopienu Komisija ir pieņēmusi galīgu lēmumu, ar ko konstatē minētā atbalsta saderību ar kopējo tirgu EKL 87. panta nozīmē. Saskaņā ar Kopienu tiesībām tai atbalsta saņēmējam ir jāpiespriež procentu maksāšana par nelikumības periodu. Valsts tiesību ietvaros šī tiesa vajadzības gadījumā var piespriezt arī nelikumīgā atbalsta atgūšanu, neierobežojot dalībvalsts tiesības vēlāk īstenot šo atbalstu no jauna. Tāpat valsts tiesai var nākties apmierināt prasības par tādu zaudējumu atlīdzību, kas radušies atbalsta nelikumības dēļ.

Tādos procesuālos apstākļos, kādi ir pamata prāvā, no EKL 88. panta 3. punkta pēdējā teikuma izrietošais pienākums novērst atbalsta nelikumības sekas, runājot par to summu aprēķinu, kas ir jāatmaksā saņēmējam, izņemot ārkārtas apstākļus, attiecas arī uz periodu no Kopienu Komisijas lēmuma, ar ko konstatēta šī atbalsta saderība ar kopējo tirgu, pieņemšanas līdz minētā lēmuma atcelšanai Kopienu tiesā."

(50) Ņēmusi vērā Tiesas 2008. gada 12. februāra spriedumu, kā arī iepriekš minēto Vispārējās tiesas 2008. gada 15. aprīļa spriedumu, Valsts Padome savā 2008. gada 19. decembra spriedumā atcēla iepriekš minētā Parīzes Administratīvās apelācijas tiesas 2004. gada 5. oktobra sprieduma 2., 3. un 4. pantu un lēma tā, kā izklāstīts turpmāk.

(51) Vispirms tā noteica pienākumu kultūras un komunikācijas ministram uzsākt procentu piedziņu attiecībā uz nelikumīgo atbalstu, kas piešķirts *CELF* no 1980. gada līdz Valsts Padomes lēmuma pieņemšanas dienai, kuri aprēķināti atbilstoši Komisijas Regulai (EK) Nr. 794/2004⁽³⁾. Tāpat ministram ir noteikts pienākums uzsākt procentu piedziņu, kuri pienākas par laika posmu starp datumu, kad pieņemts Valsts Padomes lēmums, un dienu, kad vai nu tiks galīgi konstatēta atbalsta saderība ar kopējo tirgu, vai noteikts, ka atbalsts ir jāatmaksā.

⁽¹⁾ Valsts padome uzskata, ka Administratīvā apelācijas tiesa varēja likumīgi pamatoties uz to, ka nebija noteikts, ka atbalsta summa nepārsniedza maksas, kas radās *CELF* noteikto sabiedrisko pakalpojumu pienākumu pildīšanas rezultātā, un ka nebija veikta iepriekšēja un pārskatāma kompensācijas pamata definēšana.

⁽²⁾ Tiesas 2008. gada 12. februāra spriedums lietā C-199/06 *Centre d'exportation du livre français (CELF)*, *Ministre de la Culture et de la Communication/Société internationale de diffusion et d'édition (SIDE)*, krājums, I-469. lpp.

⁽³⁾ OV L 140, 30.4.2004., 1. lpp.

(52) Turklāt Valsts padome nolēma apturēt tiesvedību līdz laikam, kad Tiesa būs atbildējusi uz šādiem prejudiciāliem jautājumiem:

“1. Vai valsts tiesa var apturēt tiesvedību jautājumā par valsts atbalsta atgūšanu līdz laikam, kad Komisija būs pieņēmusi galīgo lēmumu par valsts atbalsta saderību ar kopējā tirgus noteikumiem, ja Kopienu tiesa ir atcēlusi pirmo Komisijas lēmumu, ar kuru šis valsts atbalsts ticis atzīts par saderīgu [ar kopējo tirgu]?”

2. Ja Komisija trīs reizes ir atzinusi, ka valsts atbalsts ir saderīgs ar kopējo tirgu, pirms [Pirmās instances tiesa] šos lēmumus atcēla, vai šādu situāciju var uzskatīt par ārkārtas apstākli, kura rezultātā valsts tiesa varētu ierobežot pienākumu atgūt valsts atbalstu?”

(53) 2010. gada 11. martā⁽¹⁾ Tiesa lēma par minētajiem prejudiciālajiem jautājumiem un pieņēma šādu lēmumu:

“1. Valsts tiesa, kurā, pamatojoties uz EKL 88. panta 3. punktu, ir celta prasība par nelikumīga valsts atbalsta atgūšanu, nevar apturēt lēmumu par šo prasību pieņemšanu līdz brīdim, kad pēc iepriekšēja pozitīva lēmuma atcelšanas Eiropas Kopienu Komisija būs lēmusi par atbalstu saderīgumu ar kopējo tirgu.

2. Tas, ka Eiropas Kopienu Komisija trīs reizes pēc kārtas ir pieņēmusi lēmumu, atzīstot valsts atbalstu par saderīgu ar kopējo tirgu, ko Kopienu tiesa pēc tam ir atcēlusi, pats par sevi nevar būt ārkārtas apstāklis, kas pamatotu atbalsta saņēmēja pienākuma atmaksāt šo atbalstu ierobežošanu, ja atbalsts ir īstenots, neievērojot EKL 88. panta 3. punktu.”

2. ATTIECĪGĀ PASĀKUMA IZKLĀSTS

(54) Francijas iestādes norādīja Komisijai, ka saskaņā ar Francijas valdības vispārējās politikas nostāju attiecībā uz franču valodas grāmatu un literatūras izplatīšanas veicināšanu Kultūras ministrija 1980. gadā nolēma piešķirt atbalstu eksportēšanas brokeriem, kuri piekrīt jebkuram pasūtījumu veidam, lai arī kāda būtu to summa un izdevīgums. Šos pasākumus īstenoja, lai uz laiku novērstu tirgus nepilnības un sekmētu nelielu, neizdevīgu pasūtījumu darbības saglabāšanu eksportēšanas brokeru tirgū.

(55) Francijas iestādes uzskata, ka mazās grāmatnīcas, kuras atrodas galvenokārt franciski nerunājošās, bieži grūti pieejamās un/vai attālās zonās, sastopas ar nopietnām apgādes grūtībām, to pasūtījumus nav iespējams izpildīt, izmantojot tradicionālos izplatīšanas tīklus, pasūtīto darbu daudzumi ir nepietiekami un pasūtīto grāmatu mazumtirdzniecības cena nav pietiekami augsta, lai izplatīšana būtu izdevīga.

(56) Francijas iestādes uzskata, ka attiecīgā atbalsta mērķis bija atļaut eksporta brokeriem nodrošināt ārzemēs, galvenokārt franciski nerunājošās zonās, esošo grāmatnīcu veikto pasūtījumu kopumu, lai arī kāda būtu to summa, izdevīgums un galamērķis. Mērķis, kuru varētu nodrošināt ar franču kultūras daudzveidības atbalsta politiku, ir franču valodas grāmatu optimāla izplatīšana, un tādā veidā tiktu veicināta franču valodas literatūras izplatīšanās visā pasaulē.

(57) Francijas iestāžu uzturēto atbalsta mehānismu, dēvētu par “nelielo pasūtījumu programmu”, veidoja subsidija, kuras mērķis bija kompensēt tādu nelielu pasūtījumu apstrādes papildu izmaksas, kurus Francijas iestādes bija definējušas kā tādas, ja to summa ir mazāka par vai vienāda ar 500 Francijas frankiem, tas ir, aptuveni 76 euro.

(58) Francijas iestādes uzskata, ka iestādei, kas saņēma subsidijas, bija jāiesniedz Kultūras ministrijas Grāmatu un lasīšanas direkcijai to dokumentu kopums, kurš attiecas uz iestādes vispārējo darbību (kopējais apgrozījums, finanšu konti, plānotais budžets, šos datus apstiprinošo dokumentu kopijas, vajadzības gadījumā revidenta atskaite un algu saraksta kopsavilkums), kā arī jebkuri dokumenti, kas attiecas uz subsidējamajām darbībām, jo īpaši subsidiju izlietojuma aprēķins, kurš pamato materiālās palīdzības izlietojumu, kas piešķirts ar iepriekšējā gada subsidiju.

(59) Praksē “nelielo pasūtījumu” programmu izmantoja tikai viens uzņēmums – CELF. Francijas iestādes uzskata, ka uzņēmumam katru gadu bija jāattaisno nelielo pasūtījumu izpildes radītās papildu izmaksas, lai pamatotu subsidijas pieprasījumu nākošajam gadam. Ceturto daļu iepriekšējā gada laikā piešķirtās subsidijas izmaksā gada sākumā, atlikumu piešķirot rudenī, pēc tam, kad valsts budžeta pārraudzības iestādes ir veikušas uzņēmuma plānotā budžeta un svārstību, kas reģistrētas izpildes pirmās daļas laikā, pārbaudes. Pastāvēja vienošanās par to, ka, ja atbalsta summu neizlieto pilnībā, pārpalikušo summu atskaita no nākošajā gadā paredzētajām subsidijām. Tāpat Kultūras ministrija kā uzaicināts novērotājs piedalījās CELF administratīvajās padomēs un kopsapulcēs.

⁽¹⁾ Tiesas 2010. gada 11. marta spriedums lietā C-1/09 CELF, *Ministre de la Culture/SIDE*.

(60) Ir jāprecizē, ka, tā kā kopš 1997. gada visu laiku notika samazinājums, attiecīgais atbalsts 2002. gadā tika atcelts. Tātad CELF katru gadu kopš 1980. gada un līdz 2001. gada beigām saņēma atbalstu, kas, kā to norāda Francijas iestādes, bija paredzēts, lai samazinātu tādu nelielo pasūtījumu apstrādes izmaksas, kuri nākuši no ārzemēm un attiecas uz grāmatām franču valodā. Kopumā laikā no 1980. līdz 2001. gada beigām CELF saistībā ar minēto atbalstu saņēma aptuveni 4,8 miljonus euro.

Tabula

Atbalsta summas, kas piešķirtas CELF kopš 1980. gada “nelielo pasūtījumu” apstrādei

Francijas iestāžu iesniegtie dati

(summas ir noapaļotas euro)

Gads	Atbalsta summa	Gads	Atbalsta summa
1980.	91 469,41	1992.	422 283,78
1981.	91 469,41	1993.	382 647,03
1982.	205 806,17	1994.	304 898,03
1983.	164 644,94	1995.	304 898,03
1984.	137 204,12	1996.	304 898,03
1985.	141 777,59	1997.	243 918,43
1986.	248 491,90	1998.	182 938,82
1987.	214 953,11	1999.	121 959,21
1988.	213 428,62	2000.	60 979,61
1989.	259 163,33	2001.	38 112,25
1990.	304 898,03	2002.	0
1991.	373 500,09		

3. FRANCIJAS KOMENTĀRI UN SIDE PIEZĪMES PĒC PROCEDŪRAS PAGARINĀŠANAS

(61) Savā 2009. gada 9. jūnija atbildē uz lēmumu par procedūras pagarināšanu Francijas iestādes it īpaši minēja šādas piezīmes.

(62) Pirmkārt, tās norādīja, ka piekrīt Komisijas analīzei, kurā secināts, ka atbalsts CELF ir valsts atbalsts un ka atkāpes, kas paredzētas LESD 107. panta 2. punkta un 3. punkta a) un b) apakšpunktā, nav piemērojamas.

(63) Novērtējot atbalstu, ņemot vērā LESD 107. panta 3. punkta c) un d) apakšpunktu, Francijas iestādes neiesniedza jaunus faktus par atbalsta samērīgumu.

(64) Tomēr Francijas iestādes norādīja, ka tās uzskata, ka CELF uzticējamam uzdevumam bija vispārēja nozīme LESD 106. panta 2. punkta izpratnē.

(65) Francijas iestādes galvenokārt aizbaidinājās ar to, ka pastāv ārkārtas apstākļi, kuru dēļ Komisijai nevajadzētu atgūt atbalstu.

(66) Kā jau iepriekš norādīts, Francijas iestādes neiesniedza detalizētus faktus, kurus Komisija pieprasīja savā lēmumā par procedūras pagarināšanu, un attiecībā uz atbalsta samērīgumu atsaucās vienīgi uz faktiem, kuri bija iesniegti 2002. un 2003. gadā un kurus Komisija kā tādas nevarēja izmantot, ņemot vērā Vispārējās tiesas 2008. gada 15. aprīļa spriedumu. Pēc tam, kad 2009. gada 8. oktobrī tika nosūtīta atgādinājuma vēstule, Komisija 2009. gada 20. novembrī nolēma pieprasīt Francijas iestādēm iesniegt informāciju, piemērojot Regulas (EK) Nr. 659/1999 10. panta 3. punktu. Francijas iestādes 2009. gada 2. decembra vēstulē atbildēja, ka tām nav papildu informācijas, ko iesniegt Komisijai.

(67) Savās 2009. gada 23. jūlija piezīmēs SIDE it īpaši izteica turpmāk minētās piezīmes.

(68) SIDE atgādināja, ka atbalstu saņēma vienīgi CELF, lai gan tā uzskata, ka CELF darbība nebija raksturīga vienīgi CELF, jo tas, ka tiek apstrādāti dažāda izmēra pasūtījumi, arī vismazākie, kas nākuši no ģeogrāfiski attālām grāmatnīcām, lai tos sagrupētu un būtiskākos pasūtījumus nodotu izdevējiem, pēc SIDE uzskata, ir eksportēšanas brokeru darbības definējums. SIDE arī norādīja, ka tai atbalsts atteikts ne jau pārredzamības trūkuma dēļ, bet gan tādēļ, ka tā ir privāts uzņēmums, nevis izdevēju kooperatīvs.

(69) Turklāt SIDE detalizēti apstrīdēja faktu, ka atbalsts bija nepieciešams. Attiecībā uz to tā it īpaši norādīja, ka jēdziens “nelieli pasūtījumi” ir patvaļīgs, un apstrīdēja Francijas iestāžu iesniegtos skaitļus.

(70) Turklāt SIDE uzskata, ka atbalstu nevarēja pamatot, balstoties uz LESD 106. panta 2. punktu, un tas it īpaši ir pamatojams ar valsts tiesu spriedumiem attiecībā uz CELF darbību.

(71) Visbeidzot SIDE norādīja, ka šajā gadījumā nebija nekādu ārkārtas apstākļu, kas ļautu ierobežot atgūšanas pienākumu.

4. ATBALSTA NOVĒRTĒJUMS

(72) Ir jānosaka, vai attiecīgais pasākums ir valsts atbalsts un vai to vajadzības gadījumā var uzskatīt par tādu, kas saderīgs ar iekšējo tirgu. Novērtējot to, Komisijai it īpaši jāņem vērā Vispārējās tiesas 2008. gada 15. aprīļa spriedums.

A. Pasākuma novērtējums, ņemot vērā LESD 107. panta 1. punktu

- (73) LESD 107. panta 1. punktā ir noteikts, ka, “ja vien Līgumi neparedz ko citu, ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm”.
- (74) Pirmkārt, kā tas jau ir norādīts lēmumā par procedūras pagarināšanu, Komisija atgādina – Komisijas secinājums, ka attiecīgais pasākums ir uzskatāms par valsts atbalstu Līguma izpratnē, ne reizi nav apšaubīts ne dažādos procedūras posmos Komisijā, ne Eiropas Savienības tiesās ⁽¹⁾, ne arī valsts tiesās ⁽²⁾. Savā 2009. gada 9. jūnija atbildē uz lēmumu par procedūras pagarināšanu Francijas iestādes norādīja, ka tās piekrit Komisijas analīzei, kurā secināts, ka atbalsts CELF ir valsts atbalsts.
- (75) Komisija uzskata, ka aplūkotais pasākums ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta (bijušā EKL 87. panta 1. punkta) izpratnē turpmāk izklāstīto iemeslu dēļ.
- (76) Pirmkārt, pasākums sniedz priekšrocības CELF, jo tas ļauj samazināt nelielo pasūtījumu izmaksas. Tas ir selektīvs, jo praksē labumu no tā gūst vienīgi CELF.
- (77) Turklāt pasākums tiek finansēts no Francijas valsts budžeta līdzekļiem, tātad no valsts resursiem. Par tā īstenošanu lēmumu pieņēma Kultūras ministrija, un tātad pasākums ir attiecināms uz Francijas iestādēm.
- (78) Turklāt pasākums ir uzskatāms par tādu, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kropļot konkurenci. Atbalstu piešķir Francijas brokeriem (praksē – CELF), kas eksportē franču valodas grāmatas galvenokārt uz franciski nerunājošām valstīm. Iepriekš minētie Francijas brokeri vismaz potenciāli konkurē ar pārējiem franču grāmatu eksportētājiem brokeriem, kas atrodas citās Eiropas Savienības franciski runājošās valstīs (Beļģijā un Luksemburgā). Tas, ka ietekme uz tirdzniecību un pasākuma radītais konkurences izkropļojums šķiet pavisam neliels, nemaina šo secinājumu. Patiesībā, saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru Komisijai nav jākonstatē reāla atbalsta ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm un konkurences izkropļošana. Pietiek ar to vien, ka atbalsts ir uzskatāms par tādu, kas var iespaidot tirdzniecību un kropļot konkurenci.
- (79) Visbeidzot, Komisija uzskata, ka *Altmark* judikatūras piemērošanas nosacījumi nav izpildīti. Savā 2003. gada 24. jūlija spriedumā ⁽³⁾ Tiesa precizēja to, kādos apstākļos subsidija uzņēmumam, kurš pārvalda pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, nav valsts atbalsts: “Pirmkārt, saņēmējuzņēmumam faktiski ir jābūt uzliktām sabiedrisko pakalpojumu pildīšanas saistībām, un šīm saistībām jābūt skaidri definētām; otrkārt, kompensāciju aprēķināšanas parametriem jābūt iepriekš objektīvi un caurredzami noteiktiem; treškārt, kompensācija nedrīkst pārsniegt summu, kas nepieciešama, lai nosegtu visus vai daļu izdevumu, kas radušies, pildot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības; ceturtkārt, ja uzņēmums sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām konkrētajā gadījumā nav izvēlēts sabiedrisko iepirkumu procedūras rezultātā, kompensācijas apjoms nosakāms, pamatojoties uz to izdevumu analīzi, kādi, pildot šīs saistības, rastos tipiskam uzņēmumam, kas ir labi vadīts un adekvāti nodrošināts ar transporta līdzekļiem, lai spētu izpildīt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, ņemot vērā atbilstošos rēķinus un paredzot saprātīgu peļņu par šo saistību izpildi.”
- (80) Šajā gadījumā un tā kā nav jāizskata katrs nosacījums atsevišķi, jo tie ir kumulatīvi, Komisija konstatē, ka CELF nav izvēlēts sabiedrisko iepirkumu procedūras rezultātā un ka kompensācijas apjoms nosakāms, pamatojoties uz to izdevumu analīzi, kādi rastos tipiskam uzņēmumam, kas ir labi vadīts un adekvāti nodrošināts ar ražošanas līdzekļiem.
- (81) Šādos apstākļos CELF piešķirtais atbalsts ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, jo ir apvienoti visi elementi, kas veido valsts atbalsta jēdzienu.

⁽¹⁾ Savā 2008. gada 15. aprīļa spriedumā Pirmās instances tiesa neatcēla Komisijas 2004. gada 20. aprīļa lēmuma 1. panta pirmo no otro teikumu: “Atbalsts Franču grāmatu eksportēšanas kooperatīvam (CELF) nelielu franču valodas grāmatu pasūtījumu apstrādei, ko Francija īstenoja laikā no 1980. līdz 2001. gadam, ir atbalsts, kas atbilst Līguma 87. panta 1. punktam. Ņemot vērā to, ka Francija pirms tā īstenošanas par šo atbalstu nav paziņojusi Komisijai, tas piešķirts nelikumīgi.”

⁽²⁾ Piemēram, savā 2008. gada 19. decembra lēmumā Valsts Padome uzskatīja, ka “vidējās summas saistībā ar valsts atbalsta kvalificēšanu”, ko izmaksāja CELF, un paziņošanas pienākumu saistībā ar to nevar nodalīt. Patiesībā, savā iepriekšējā 2006. gada 29. marta lēmumā Valsts Padome jau bija norādījusi, ka “administratīvā apelācijas tiesa nav ne sagrozījusi lietas materiālus, ne nepareizi kvalificējusi faktus, kas iesniegti tās izvērtēšanai, spriežot, ka attiecīgajam atbalstam nav tīri sabiedrisko pakalpojumu pienākumu izpildī kompensējošs raksturs un tas ir valsts atbalsts, par kuru iepriekš ir jāpaziņo Komisijai”.

⁽³⁾ Tiesas 2003. gada 24. jūlija spriedums lietā C-280/00 *Altmark Trans un Regiatusspasidium Magdeburg/Nahverkehrsgesellschaft Altmark*, krājums, I-7747.

(82) Turklāt Francijas iestādes par attiecīgo pasākumu nepaziņoja Komisijai. Tātad atbalsts piešķirts, pārkāpjot LESD 108. panta 3. punktu, kurā ir paredzēts, ka visi plāni piešķirt vai mainīt atbalstu ir jādara zināmi Komisijai laikus, lai tā varētu iesniegt savas piezīmes. Tātad atbalsts ir piešķirts nelikumīgi.

(83) Tā kā attiecīgais pasākums ir valsts atbalsts, ir jāizvērtē tā saderība ar iekšējo tirgu.

B. Pasākuma novērtējums, ņemot vērā LESD 107. panta 2. un 3. punktu

(84) Komisija uzskata, ka LESD 107. panta 2. punktā paredzētās atkāpes šajā gadījumā nav piemērojamas, jo attiecīgie pasākumi acīmredzami nav paredzēti tur definēto mērķu sasniegšanai.

(85) Atbalsts neatbilst arī noteikumiem, ko nosaka LESD 107. panta 3. punkta a) apakšpunktā paredzētā atkāpe, jo tas nav paredzēts, lai veicinātu attīstību apgabalos, kas varētu gūt labumu no šā nosacījuma. 107. panta 3. punkta b) apakšpunktā paredzētā atkāpe attiecībā uz kāda svarīga projekta īstenojuma veicināšanu visas Eiropas interesēs šajā gadījumā arī nav piemērojama, jo attiecīgā pasākuma mērķis nav veicināt šāda veida projektu. Tā kā atbalsta mērķis nebija arī novērst nopietnus traucējumus Francijas tautsaimniecībā, šajā gadījumā nav piemērojama arī atkāpe, kas paredzēta 107. panta 3. punkta b) apakšpunkta otrajā daļā.

(86) Tādēļ Komisijai ir jāpārbauda iespēja piemērot LESD 107. panta 3. punkta c) un d) apakšpunktu (bijušais EKL 87. panta 3. punkta c) un d) apakšpunkts).

(87) Ņemot vērā Vispārējās tiesas 2008. gada 15. aprīļa spriedumu, ir jānošķir atbalsts, kas samaksāts pēc tam, kad stājās spēkā Līgums par Eiropas Savienību (1993. gada 1. novembrī), no tā, kas samaksāts pirms šīs stāšanās spēkā un kam jāpiemēro pamatnoteikumi, kuri bija spēkā attiecīgā perioda laikā.

(88) Attiecībā uz to Komisija atzīmē, ka ceturto daļu iepriekšējā gada laikā CELF piešķirtās subsīdijas izmaksā gada sākumā, atlikumu piešķirot rudenī, pēc tam, kad valsts budžeta pārraudzības iestādes ir veikušas uzņēmuma plānotā budžeta un svārstību, kas reģistrētas izpildes pirmās daļas laikā, pārbaudes. Ja atbalsta summu neizlieto pilnībā, pārpalikušo summu atskaita no nākošajā gadā paredzētajām subsīdijām. Tātad daļa 1993. gada subsīdijas tika samaksāta 1993. gada sākumā un atlikumu piešķīra 1993. gada rudenī. Lēmumu piešķirt atbalstu 1993. gadam Francijas iestādes pieņēma 1992. gada beigās vai 1993. gada sākumā, bet jebkurā gadījumā, pirms stājās spēkā Līgums par Eiropas Savienību. Tādēļ

Komisija uzskata, ka atbalsts, kas samaksāts par 1993. gadu, ir jānovērtē, pamatojoties uz noteikumiem, kuri bija piemērojami pirms Līguma par Eiropas Savienību stāšanās spēkā.

a) *Atbalsta novērtējums, ņemot vērā LESD 107. panta 3. punkta d) apakšpunktu*

(89) LESD 107. panta 3. punkta d) apakšpunktā (bijušais EKL 87. panta 3. punkta d) apakšpunkts) ir precizēts, ka "var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu (..) atbalstu, kas veicina kultūru un kultūras mantojuma saglabāšanu, ja tāds atbalsts neiespaido tirdzniecības apstākļus un konkurenci Savienībā tiktāl, ka tas ir pretrunā kopīgām interesēm".

(90) Tādēļ ir jāpārbauda, vai atbalstam, kas samaksāts CELF laikā no 1994. līdz 2001. gadam, bija ar kultūras veicināšanu saistīts mērķis un vai tas iespaido vai neiespaido tirdzniecības un konkurences apstākļus Eiropas Savienībā tiktāl, ka tas ir pretrunā kopīgām interesēm.

i) *Kultūras mērķis*

(91) Pirmkārt, Komisija atgādina, ka atbalsta, kas samaksāts CELF, kultūras mērķi savā 1995. gada 18. septembra spriedumā atzina Vispārējā tiesa. Sprieduma 62. punktā tiesa norādīja, ka "attiecībā uz apstrīdētā atbalsta kultūras mērķi, pusēm ir skaidrs, ka Francijas valdības mērķis ir franču valodas un literatūras izplatīšana. Attiecībā uz to Pirmās instances tiesa konstatē arī, ka fakti, kas bija Komisijas rīcībā, kad tā pieņēma savu lēmumu, ieskaitot tos, kas iekļauti prasītāja padomes 1992. gada 7. septembra vēstulē, pamatoja šā mērķa reālā stāvokļa un likumības novērtējumu. Šādos apstākļos var secināt, ka apstrīdētā atbalsta kultūras mērķa novērtēšana Komisijai neradīja īpašas grūtības un ka šā mērķa kultūras būtības atzīšanai nav nepieciešamas citas ziņas."

(92) Francijas iestādes norādīja, ka attiecīgajam atbalstam bija kultūras mērķis veicināt grāmatu, kas sarakstītas franču valodā, izplatīšanu franciski nerunājošās valstīs. Tātad runa ir par voluntāru politiku ar mērķi saglabāt un veicināt kultūras dažādību starptautiskā līmenī.

(93) Kultūras dažādības aizsardzība un veicināšana ir viens no Eiropas modeļa pamatprincipiem. Tie ir iekļauti LESD 167. panta 1. punktā (bijušais EKL 151. panta 1. punkts), proti, "Savienība veicina dalībvalstu kultūru uzplaukumu, respektējot to nacionālās un reģionālās atšķirības un vienlaikus pievēršot uzmanību kopīgajam kultūras mantojumam", vai arī 167. panta 4. punktā, kurā ir noteikts, ka "rīkojoties saskaņā ar citiem Līgumu noteikumiem, Savienība ņem vērā kultūras aspektus, jo īpaši, lai respektētu un veicinātu kultūru daudzveidību".

- (94) Tātad Komisija uzskata, ka atbalstam, ko Francijas iestādes piešķir *CELF*, lai nodrošinātu franču valodā sarakstītu grāmatu izplatīšanu, ir kultūras mērķis.
- ii) Tirdzniecības apstākļu un konkurences Eiropas Savienībā iesaistīšanas kritēriji tiktāl, ka tas ir pretrunā kopīgām interesēm
- (95) Komisijai ir jāpārbauda, vai attiecīgie pasākumi bija nepieciešami un samērīgi attiecībā pret Francijas iestāžu kultūras politikas mērķi.
- (96) Vispirms jāatgādina, ka saskaņā ar iepriekš minēto Vispārējās tiesas 2002. gada 28. februāra spriedumu attiecīgais pasākums ir jānovērtē grāmatu franču valodā eksportēšanas brokeru tirgū.
- (97) Pirmkārt, ir jāpārbauda atbalsta nepieciešamība.
- (98) Francijas iestādes norāda, ka pasākumus Kultūras ministrija paredzēja 1980. gadā, kad daži profesionālās apvienības dalībnieki (*Groupe Hachette* un *Messageries du livre*) vēlējās pamest eksportēšanas brokeru tirgu. Francijas iestādes norāda, ka apstrīdētais mehānisms tika izveidots, lai iedrošinātu uzņēmumus iesaistīties tirgū, kas dotu iespēju apmierināt visus franču valodas grāmatu pasūtījumus, kuri tiek saņemti no grāmatnīcām, kas atrodas franciski nerunājošās zonās. Tas garantē franču valodas grāmatu nonākšanu visās grāmatnīcās, ieskaitot vismazākās attālās valstis, pat pieņemot, ka tām vajadzīgas tikai dažas grāmatas, kuras turklāt publicējuši dažādi izdevēji.
- (99) Savukārt *SIDE* norādīja, it sevišķi piezīmēs, ko tā iesniedza pēc lēmuma par procedūras pagarināšanu pieņemšanas, ka attiecīgais atbalsts nebija vajadzīgs. Tādējādi, ja ir taisnība, ka 1980. gadā daži dalībnieki pameta brokeru darbību, *SIDE* atgādina, ka pats uzņēmums *SIDE* ir izveidots tieši tajā laikā, lai iesaistītos tirgū. Turklāt *SIDE* apstrīd faktu, ka *CELF* veica īpaša nelielo pasūtījumu apstrādes darbību. *SIDE* it īpaši apšauba Francijas iestāžu iesniegtos skaitļus un uzskata, ka dati attiecībā uz *CELF* un *SIDE*, kā arī proporcija attiecībā uz katru uzņēmuma attiecīgo apgrozījumu, rēķinu skaitu un pasūtījumu skaitu ir diezgan līdzīgi. Vēl plašāk *SIDE* apšauba jēdzienu "nelieli pasūtījumi", kādu to definē Francijas iestādes. *SIDE* uzskata, ka šāds jēdziens ir patvaļīgs, jo pasūtījuma apstrādes izmaksas ir atkarīgas nevis no to summas, bet gan līniju skaita.
- (100) Komisija uzskata, ka nevajadzētu izteikt galīgos secinājumus par atbalsta nepieciešamību, jo nepieciešamības un samērīguma nosacījumi ir kumulatīvi, un ka 121. apsvērumā būs secināts, ka samērīguma nosacījumu izpilde nav pierādīta.
- (101) Otrkārt, Komisija uzskata, ka ietekme uz Eiropas Savienības iekšējo tirdzniecību un konkurences izkropļošana, ko radījis šis pasākums, ir ļoti nelielas, it īpaši ņemot vērā šā pasākuma summas, jo grāmatu franču valodā un citās valodās aizstājamība ir ļoti neliela un pastāv ļoti liela atšķirība starp grāmatu franču valodā apjomu, ko, pirmkārt, no Francijas un, otrkārt, no Beļģijas un Luksemburgas, eksportē uz franciski nerunājošām valstīm.
- (102) Turklāt attiecībā uz grāmatu franču valodā eksportēšanas brokeru tirgu Komisija norāda, ka *CELF* un *SIDE*, darbojamies kā eksportēšanas brokeri, izplata grāmatas franciski nerunājošās valstīs un teritorijās. Patiesībā franciski runājošajās valstīs vietējo tirgu aizņem lielākie izdevēji, pateicoties to filiālēm vai pārstāvjiem. Tādēļ eksportēšanas brokeriem ir pavisam nenozīmīga loma franciski runājošo valstu tirgū, kas ir galvenais franču grāmatu noieta tirgus.
- (103) Grāmatu franču valodā eksportēšanas brokeru valsts tirgū darbojas vispārējie brokeri, piemēram, *SIDE* un *CELF*, mazāk ir brokeru, kas specializējušies pārdošanā tieši galalietotājam un pavisam nedaudz konkurē ar abiem vispārējiem brokeriem, kā arī zināms skaits grāmatnīcu, kuras neregulāri apkalpo ārvalstu grāmatnīcu un tiešsaistes grāmatnīcu pasūtījumus un kuru darbība attiecīgo pasākumu laikā bija samērā neliela.
- (104) Tātad attiecīgajā tirgū apstrīdētie pasākumi visvairāk ietekmēja sūdzības iesniedzēju, kurš bija galvenais tirgus dalībnieks. No vienas puses, Francijas iestādes apstiprina, ka programma, kas attiecās uz nelieliem pasūtījumiem, bija pieejama jebkuram uzņēmumam, kurš to pieprasīja, tiklīdz tas pieņēma atbalsta piešķiršanas nosacījumus. Tās norāda, ka atteikums, kuru *SIDE* saņēma no Kultūras ministrijas 1991. gadā, bija pamatots ar *SIDE* atteikumu pieņemt pārskatāmības saistības, kas tiek prasītas, lai varētu saņemt minēto atbalstu. No otras puses, *SIDE* iebilda, ka Francijas iestāžu atteikums bija saistīts ar to, ka tas bija privāts uzņēmums, nevis izdevēju kooperatīvs. Turklāt 1996. gadā, pēc tam, kad bija atcelts Komisijas 1993. gada 18. maija lēmums, Kultūras ministrija, vēloties procedūru pabeigt, atgādināja *SIDE*, ka atbalsta shēma nelieliem pasūtījumiem pēc būtības nebija paredzēta vienīgi *CELF*. 1996. gada 3. septembra vēstulē Kultūras ministrija piedāvāja *SIDE* pārrunas, lai noteiktu, vai tā ir spējīga ar tādiem pašiem pārskatāmības noteikumiem sniegt tādus pašus pakalpojumus, kādus sniedz *CELF*. Pārrunu laikā 1996. gada 26. septembrī *SIDE* vadītāji paziņoja Kultūras ministrijai, ka tie atsakās izmantot programmu, kuras saderību ar Kopienas tiesībām varētu apstrīdēt Komisija.

- (105) Katrā ziņā fakti, kas iepriekš minēti 101. un turpmākajos apsvērumos, šķiet, norāda uz to, ka aplūkojamie pasākumi tirdzniecības noteikumus un konkurenci Eiropas Savienībā ietekmēja samērā maz.
- (106) Tomēr, lai noteiktu, vai pasākums ir samērīgs, Komisijai, treškārt, ir jāsalīdzina arī saņemtā atbalsta summa ar izmaksām, kas radās CELF, īstenojot Francijas iestāžu mērķi.
- (107) Attiecībā uz to ir jāatgādina dažādie pasūtījumu apstrādes posmi, par kuriem dažādās pusēs ir vienojušās:
- grāmatnīcas pasūtījuma pieteikuma saņemšana;
 - pasūtījuma kodēšana;
 - pasūtījuma ievadīšana;
 - pasūtījuma nosūtīšana izdevējam;
 - grāmatu saņemšana;
 - fiziskas vietas – “nodalījuma” – piešķiršana katram klientam pasūtīto grāmatu uzglabāšanai;
 - iepakošana.
- (108) Francijas iestādes uzskata, ka CELF radās konkrētas izmaksas saistībā ar “nelielo pasūtījumu” apstrādi. Francijas iestādes lēš, ka eksportēšanas brokeru tirgū daži pasūtījumi rada tādas papildu izmaksas, ka pakalpojums nav izdevīgs. Francijas iestādes norādīja, ka tās ir noteikušas sliekšni 500 Francijas franku (76,22 euro) apmērā, lai definētu “nelielos pasūtījumus”, un ka šis sliekšnis ir noteikts empīriski. Francijas iestādes precizēja, ka daži pasūtījumi, kuru summa ir mazāka par 500 Francijas frankiem, var būt izdevīgi, kamēr citi, kuri ir lielāki par šo summu, tādi var nebūt. Mērķis bija atrast ekonomiski pieņemamu metodi, lai CELF gribētu uzņemties nelielos pasūtījumus, lai gan tie nav pietiekami izdevīgi.
- (109) Kā jau Komisija to norādīja savā lēmumā par procedūras pagarināšanu, Francijas iestādēm ir pienākums, veicot saderības analīzi, noteikt summu un reālās izmaksas, kādas ir radušās CELF.
- (110) Attiecībā uz to lēmumā par procedūras pagarināšanu Komisija lūdza Francijas iestādes iesniegt tai noteiktu daudzumu faktu, lai varētu noskaidrot Vispārējās tiesas sprieduma sekas un varētu pieņemt lēmumu par atbalsta samērīgumu. Komisija it īpaši lūdza iesniegt šādu informāciju:
- pietiekamu pamatojumu iemesliem, kādēļ par dažādiem aplūkojamajiem gadiem nav pieejami dati par izmaksām, kuras saistītas ar nelielajiem pasūtījumiem, un pietiekamus pierādījumus iemesliem, kādēļ ir pieņemama ekstrapolācija, vienīgi pamatojoties uz 1994. gadu,
 - datus, kas ļautu ņemt vērā nelielo pasūtījumu apstrādes 1994. gadā reālās izmaksas (nevis vienkāršās aplēses), un iespējamu pietiekamu pamatojumu iemesliem, kuru dēļ būtu pieņemamas šo izmaksu aplēses, pamatojoties uz kopējām izmaksām, kas radušās CELF,
 - pārlicināšanas izmaksu sadalījuma metodes, kas daļu no kopējām izmaksām ļautu attiecināt uz nelielajiem pasūtījumiem, lai varētu īpaši piemērot katrai izmaksu kategorijai visā aplūkotajā periodā,
 - informāciju par to pasūtījumu proporcijas novērtējumu, kuri aplūkotajos gados nosūtīti, izmantojot sakaru līdzekļus,
 - izmaksas, kas saistītas ar nelielajiem pasūtījumiem, bez nepamatotajiem reizināšanas koeficientiem,
 - to izmaksu aprēķinu, kuras radušās CELF, lai apstrādātu nelielus pasūtījumus, nepiemērojot reizināšanas koeficientus, kā arī pieņemot, ka reizināšanas koeficienti tiek piemēroti tikai pasūtījumiem, kas veikti, neizmantojot sakaru līdzekļus,
 - Francijas iestāžu viedokli par Vispārējās tiesas aprēķinu, kurā konstatēts – ja nebūtu minēto koeficientu, izmaksas, kas saistītas ar nelielo pasūtījumu apstrādi, būtu mazākas par vairāk nekā 635 000 Francijas frankiem (96 805,13 euro), pat ņemot vērā vienīgi izmaksas, kurām piemērots koeficients “trīs”. Jāatgādina – Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tādēļ nelielo pasūtījumu apstrādes darbības ekspluatācijas ienākumi bija vairāk nekā 600 000 Francijas franku (91 469,41 euro),
 - Francijas iestāžu viedokli par CELF iespēju gūt saprātīgu peļņu.

- (111) Kā jau ir norādīts lēmumā par procedūras pagarināšanu, ja Francijas iestādes neiesniedz papildu skaidrojumus un jaunākos datus, Komisija nevar izmantot ne nelielo pasūtījumu apstrādes programmas izlietojuma aprēķinus, kurus Francijas iestādes savā 2003. gada 17. janvāra vēstulē ir iesniegušas par 1994. līdz 2001. gadu, ne skaidrojumus par veikto grāmatvedības uzskaites analīzi, kas iesniegta 1998. gada 5. marta vēstulē.
- (112) Tomēr Francijas iestādes neiesniedza detalizētus dokumentus, kurus Komisija pieprasīja lēmumā par procedūras pagarināšanu, un attiecībā uz atbalsta samērīgumu vien atkārtoti atsaucās uz dokumentiem, kuri jau iesniegti 2002. gada 17. septembrī, 2003. gada 17. janvārī un 2003. gada 11. martā un kurus saskaņā ar Vispārējās tiesas 2008. gada 15. aprīļa spriedumu Komisija nevarēja izmantot.
- (113) Komisijas dienesti 2009. gada 8. oktobra vēstulē atgādināja Francijas iestādēm par savu lūgumu iesniegt dokumentus par precīzi nosauktajiem punktiem, norādot, ka, ja šī informācija netiks iesniegta desmit darbdienu laikā, Komisijai saskaņā ar procedūras regulas 13. panta 1. punktu būs jāpieņem galīgais lēmums, pamatojoties uz informāciju, kas tai ir pieejama, pēc tam, kad vajadzības gadījumā, piemērojot Regulas (EK) Nr. 659/1999 10. panta 3. punktu, būs izdots rīkojums sniegt informāciju.
- (114) Francijas iestādes 2009. gada 21. oktobra vēstulē norādīja, ka tām nav papildu informācijas, ko tās varētu sniegt, un atsaucās uz savām 2009. gada 9. jūnijā iesniegtajām piezīmēm.
- (115) Komisija 2009. gada 20. novembra lēmumā ("lēmums par rīkojumu sniegt informāciju") nolēma pieprasīt Francijai sniegt pieprasīto informāciju, jo, neraugoties uz atkārtotiem lūgumiem, šī informācija nav sniegta.
- (116) Francijas iestādes 2009. gada 2. decembra vēstulē norādīja, ka tām nav papildu informācijas, ko iesniegt Komisijai, un ka tās atsaucas uz savām piezīmēm, kuras iesniegtas 2009. gada 9. jūnijā.
- (117) Regulas (EK) Nr. 659/1999 13. pantā ir paredzēts, ka "iespējami nelikumīga atbalsta izskatīšana beidzas ar lēmumu (...). Ja dalībvalsts nepilda rīkojumu sniegt informāciju, minēto lēmumu pieņem, pamatojoties uz pieejamo informāciju."
- (118) Kā jau iepriekš norādīts, Francijas iestādes neiesniedza Komisijai informāciju, ko tā bija lūgusi vairākas reizes, pēdējo reizi – 2009. gada 20. novembra lēmumā par rīkojumu sniegt informāciju.
- (119) Saskaņā ar procedūras regulas 13. pantu Komisija pieņem lēmumu, pamatojoties uz pieejamajām ziņām, un katrā ziņā atgādināja, ka Francijas iestādēm ir pienākums pierādīt pārbaudītā atbalsta saderību ar iekšējo tirgu un tāpat šā atbalsta samērīgumu.
- (120) Ņemot vērā Vispārējās tiesas 2008. gada 15. aprīļa spriedumu un Komisijas rīcībā esošos faktus, tomēr nešķiet iespējams pamatoties uz 1994. gada nelielo pasūtījumu apstrādes aprēķināto izmaksu ekstrapolāciju. Tāpat nešķiet iespējams izmantot izmaksu sadalījuma nepamatotas metodes un pamatoties uz datiem, kuriem ir piemēroti nepamatoti palielinājuma koeficienti, it īpaši pasūtījumiem, kas nosūtīti, izmantojot sakaru līdzekļus. Ņemot vērā ar nelielo pasūtījumu apstrādi saistīto izmaksu aprēķinus, kuri norādīti Vispārējās tiesas spriedumā, un to, ka Francijas iestādes neiesniedza Komisijai informāciju, kas ļautu novērst lēmumā par procedūras pagarināšanu paustās šaubas par atbalsta samērīgumu, nav konstatēts, ka nelielo pasūtījumu apstrādes darbības būtu radījušas zaudējumus.
- (121) Tādēļ Komisija uzskata – nav pierādīts, ka atbalsts, kas samaksāts laikā no 1994. līdz 2001. gadam, atbilst samērīguma kritērijiem.
- (122) Tātad, pamatojoties uz LESD 107. panta 3. punkta d) apakšpunktu, šis atbalsts nav saderīgs.
- b) *Atbalsta novērtējums, ņemot vērā LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu*
- (123) LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktā (bijušais EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunkts) ir precizēts, ka "var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu (...) atbalstu, kas veicina konkrētu saimniecisko darbību vai konkrētu tautsaimniecības jomu attīstību, ja šādam atbalstam nav tāds nelabvēlīgs iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas ir pretrunā kopīgām interesēm."
- (124) Saskaņā ar Vispārējās tiesas 2008. gada 15. aprīļa spriedumu atkāpe, kas paredzēta LESD 107. panta 3. punkta d) apakšpunktā (bijušais EKL 87. panta 3. punkta d) apakšpunkts), nav piemērojama atbalstam, kurš CELF samaksāts laikā no 1980. līdz 1993. gadam. Tādēļ ir jānosaka, vai tam var piemērot atkāpi, kas paredzēta LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktā (bijušais EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunkts).

- (125) Tas pats jāizdara arī attiecībā uz atbalstu, kas samaksāts laikā no 1994. līdz 2001. gada beigām, par kuru Komisija 122. apsvērumā secināja, ka tam nav piemērojama atkāpe, kas paredzēta LESD 107. panta 3. punkta d) apakšpunktā (bijušais EKL 87. panta 3. punkta d) apakšpunkts).
- (126) Lai noteiktu, vai LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunkts varētu būt par pamatu saderībai, Komisijai ir jāpārbauda, vai attiecīgajam atbalstam varētu būt kopējo interešu mērķis un vai tas neiespaido tirdzniecību tiktāl, ka tas ir pretrunā kopējām interesēm.
- (127) Komisija uzskata, ka atbalsts atbilda kopējām interesēm, kā tas jau ir noteikts iepriekš. Attiecībā uz to ir jāatgādina, ka EKL 87. panta 3. punkta d) apakšpunktā (tagad – LESD 107. panta 3. punkta d) apakšpunktā) paredzētās atkāpes ieviešana Līgumā par Eiropas Savienību apstiprināja Komisijas īstenoto politiku, pamatojoties uz bijušā 92. panta 3. punkta c) apakšpunktu, pirms Līguma par Eiropas Savienību stāšanās spēkā. Patiesībā Komisija, pamatojoties uz šo pantu, jau bija atļāvusi tādu atbalstu, kam ir kultūras mērķis. Šo praksi apstiprināja Eiropas Savienības tiesas, piemēram, iepriekš minētajā Vispārējās tiesas 1995. gada 18. septembra spriedumā, kurā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija, pamatojoties uz EKL 92. panta 3. punkta c) apakšpunktu, varēja pieņemt labvēlīgu lēmumu par trim atbalsta shēmām, ko pārvalda CELF (atbalsts gaisa kravu pārvadājumiem, programma *Page à Page* un *Programme Plus*).
- (128) Savukārt Komisija uzskata, ka nav pierādīts, ka atbalsts bija samērīgs ar paredzētajiem mērķiem.
- (129) Lēmumā par procedūras pagarināšanu, kā arī lēmumā par rīkojumu iesniegt informāciju Komisija pieprasīja Francijas iestādēm iesniegt savas piezīmes par atbalsta samērīgumu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu.
- (130) Kā jau iepriekš norādīts, Francijas iestādes neiesniedza Komisijai informāciju, kas pierādītu atbalsta, kas samaksāts kopš 1980. gada, samērīgumu un kuru tā pēdējo reizi bija pieprasījusi 2009. gada 20. novembra lēmumā par rīkojumu sniegt informāciju.
- (131) Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 659/1999 13. pantu Komisija pieņēma lēmumu, pamatojoties uz pieejamajām ziņām, un katrā ziņā atgādināja, ka Francijas iestādēm ir pienākums pierādīt pārbaudītā atbalsta saderību ar iekšējo tirgu un šā atbalsta samērīgumu.
- (132) *Mutadis mutandis* te ir piemērojams iepriekš izklāstītais pamatojums par atbalsta samērīgumu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta d) apakšpunktu.
- (133) Tādēļ Komisija uzskata – nav pierādīts, ka samaksātais atbalsts atbilstu samērīguma kritērijiem.
- (134) Secinot Komisija uzskata, ka attiecīgais pasākums nav saderīgs ar iekšējo tirgu, pamatojoties uz LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu.

C. Pasākuma novērtējums, ņemot vērā LESD 106. panta 2. punktu

- (135) Francijas iestādes vairākas reizes ir apgalvojušas, ka CELF bija uzticēts sabiedrisko pakalpojumu uzdevums un ka apstrīdētie pasākumi ir jānovērtē, ņemot vērā LESD 106. panta 2. punktu (bijušais EKL 86. panta 2. punkts).
- (136) Šajā punktā ir noteikts, ka “uz uzņēmumiem, kam uzticēti pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi vai kas darbojas kā dalībvalstu fiskāli monopoli, attiecas Līgumos ietvertie noteikumi un jo īpaši noteikumi par konkurenci, ja šo noteikumu piemērojums *de iure* vai *de facto* netraucē veikt tiem uzticētos konkrētos uzdevumus. Tie nedrīkst ietekmēt tirdzniecības attīstību tiktāl, lai kaitētu Savienības interesēm.”
- (137) Vispirms šajā jautājumā ir jānoskaidro, vai pastāv pakalpojums ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi. No Tiesas judikatūras izriet, ka, izņemot jomas, kurās šis jautājums jau ir noteikts Eiropas Savienības tiesību aktos, dalībvalstīm ir plaša rīcības brīvība noteikt, ciktāl pakalpojumiem varētu būt vispārēja tautsaimnieciska nozīme. Tādēļ Komisijas uzdevums ir raudzīties, lai šo rīcības brīvību izmantotu bez acīmredzamām kļūdām attiecībā uz pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi definēšanu.
- (138) Šajā gadījumā Francijas iestādes vairākas reizes ir uzsvērušas, ka CELF bija uzticēts īpašs sabiedrisko pakalpojumu uzdevums kultūras jomā – izpildīt visus grāmatu franču valodā pasūtījumus, kurus veic ārvalstīs esošas grāmatnīcas, neatkarīgi no pasūtījuma apjoma un būtības. Komisija uzskata, ka šis uzdevums patiesībā varētu būt pakalpojums ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi.

- (139) Otrkārt, ir jāpārbauda, vai *CELF* patiesi tika uzdots veikt šo pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi. Patiesībā atbilstoši Eiropas Savienības judikatūrai attiecīgie pakalpojumi valstij ir jāuzdod attiecīgajiem uzņēmumiem saskaņā ar vienu vai vairākiem oficiāliem dokumentiem, kuru formu var noteikt katra dalībvalsts.
- (140) Šajā gadījumā Francijas iestādes ir iesniegušas vairākas vienošanās starp *CELF* un Kultūras ministriju, kas, viņuprāt, pierāda, ka *CELF* bija uzdots attiecīgo pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi pārvaldība. Francijas iestādes norāda, ka Literatūras un lasīšanas direkcija līdz 2001. gadam katru gadu slēdza vienošanos ar *CELF*.
- (141) Tomēr, neraugoties uz Komisijas pieprasījumiem, tostarp lēmumu par rīkojumu sniegt informāciju, Francijas iestādes neiesniedza vienošanās dokumentu par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu kopijas par katru konkrēto gadu.
- (142) Turklāt vienošanās dokumentos, kas ir Komisijas rīcībā, sabiedrisko pakalpojumu pienākuma precīzā būtība nav definēta (t. i., vienošanās dokumentā nav norādīta summa, no kuras sākot pasūtījumi ir uzskatāmi par “nelieliem pasūtījumiem”). Tas nozīmē, ka arī par tiem gadiem nav dokumenta, kas pietiekami precīzi formulētu *CELF* uzticēto sabiedriskā pakalpojuma pienākumu saistības.
- (143) Tādēļ Komisija uzskata – nav pierādīts, ka *CELF* saskaņā ar oficiālu dokumentu katru gadu būtu uzticēta aplūkoto sabiedrisko pakalpojumu pārvaldība.
- (144) Visbeidzot, kā arī bez vajadzības izdarīt secinājumus par nepieciešamības nosacījumu, tāpēc ka nosacījumi ir kumulatīvi, Komisija uzskata, ka samērīguma nosacījums nav izpildīts.
- (145) Patiesībā Komisijas rīcībā esošajos vienošanās dokumentos nav nekāda skaidrojuma par veidu, kādā tika aprēķināta atbalsta summa. Turklāt *CELF* noteiktajam pienākumam iesniegt subsīdijas izlietojuma aprēķinus nav pievienota precīza definīcija sabiedrisko pakalpojumu darbības aprēķināšanas un izmaksu kontroles parametriem, kas ļautu pārbaudīt, vai nav veikta pārāk maks. Turklāt, ja vienošanās dokumentos bija paredzēta subsīdijas daļas, kas nebija izlietota, pārnešana uz nākamo gadu, tajos nekādā veidā nebija precizēta mehānisma darbība, kas turklāt arī netika izmantots. Visbeidzot, vispārīgāk un kā ir norādīts samērīguma kritēriju analizē saskaņā ar LESD 107. panta 3. punktu, Francijas iestādes neiesniedza datus, kas pierādītu atbalsta samērīgumu, ņemot vērā Vispārējās tiesas sprieduma dažādos punktus.
- (146) Tātad Francijas iestādes nav iesniegušas Komisijai informāciju, kas ļautu pierādīt atbalsta samērīgumu saskaņā ar LESD 106. panta 2. punktu un kurus tā pēdējo reizi bija pieprasījusi 2009. gada 20. novembra lēmumā par rīkojumu iesniegt informāciju.
- (147) Saskaņā ar procedūras regulas 13. pantu Komisija pieņēma lēmumu, pamatojoties uz pieejamajām ziņām, un katrā ziņā atgādināja, ka Francijas iestādēm ir pienākums pierādīt pārbaudītā atbalsta saderību ar iekšējo tirgu un šā atbalsta samērīgumu.
- (148) To pašu iemeslu dēļ, kas minēti atbalsta samērīguma saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta d) apakšpunktu analizē, Komisija uzskata – nav pierādīts, ka samaksātais atbalsts atbilst samērīguma kritērijiem.
- (149) Komisija uzskata, ka LESD 106. panta 2. punkta piemērošanas nosacījumi nav izpildīti.
- (150) Tādēļ Komisija uzskata, ka atbalsta shēma ar nosaukumu “neliello pasūtījumu programma”, kuru Francija laikā no 1980. līdz 2001. gada beigām īstenoja par labu *CELF*, ir atbalsts, kas nav saderīgs ar iekšējo tirgu.

5. NOILGUMA PERIODS, ĀRKĀRTAS APSTĀKĻI, TIESISKĀ PAĻĀVĪBA, TIESISKĀS NOTEIKTĪBAS PRINCIPS, SAMĒRĪGUMA PRINCIPS

- (151) Ja valsts atbalsts ir nelikumīgs un nesaderīgs, Komisijai pēc būtības ir jānosaka attiecīgajai valstij pienākums veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai atgūtu atbalstu no tā saņēmēja. Regulas (EK) Nr. 659/1999 14. pantā ir noteikti – “kad nelikumīga atbalsta gadījumos tiek pieņemti negatīvi lēmumi, Komisija izlemj, ka attiecīgā dalībvalsts veic visus vajadzīgos pasākumus, lai atgūtu atbalstu no saņēmēja”.
- (152) Tomēr Komisijai ir jāņem vērā šādi fakti.

- (153) Pirmkārt, Regulas (EK) Nr. 659/1999 15. pantā ir paredzēts, ka uz Komisijas tiesībām atgūt atbalstu attiecas desmit gadu noilguma periods. Noilguma periods sākas dienā, kad nelikumīgais atbalsts piešķirts saņēmējam, un visas darbības attiecībā uz nelikumīgu atbalstu, kuras veic Komisija vai dalībvalsts pēc Komisijas lūguma, pārtrauc noilguma periodu.
- (154) Kā Komisija jau bija norādījusi lēmumā par procedūras pagarināšanu, nesaņemot attiecībā uz to īpašus komentārus no ieinteresētajām personām, Komisija uzskata, ka šajā gadījumā ir piemērojams iepriekšējā apsvērumā minētais noteikums par noilguma periodu. Tiesa 2006. gada 5. oktobra spriedumā lietā *Transalpine*⁽¹⁾ ir uzskatījusi, ka, tā kā Regulā Nr. 659/1999 ir iekļauti procesuāli noteikumi, tie attiecas uz visām administratīvajām procedūrām valsts atbalsta jomā, kuras Komisijā bija vēl jāizskata dienā, kad Regula Nr. 659/1999 stājās spēkā, t. i., 1999. gada 16. aprīlī. Šajā gadījumā formālā izmeklēšanas procedūra uzsākta 1996. gada 30. jūnijā.
- (155) Tā kā šajā gadījumā atbalsts maksāts katru gadu kopš 1980. gada un Komisija Francijas iestādēm informāciju pieprasījusi 1992. gada aprīlī, šķiet, ka atbalstu, kas CELF samaksāts 1980. un 1981. gadā, vairs nevar atgūt, ņemot vērā noilguma periodu.
- (156) Otrkārt, Komisija nepieprasa atbalsta atgūšanu, ja, to darot, tā nonāktu pretrunā ar vispārējo Eiropas Savienības tiesību principu. Patiesībā saskaņā ar Eiropas Savienības judikatūru Komisijai ir jāņem vērā ārkārtas apstākļi, kas attaisno to, ka tā atsakās pieprasīt nelikumīgi piešķirtā atbalsta atgūšanu, jo šāda atgūšana ir pretrunā vispārējo Eiropas Savienības tiesību principam.
- (157) Tādēļ savā lēmumā par procedūras pagarināšanu Komisija aicināja Francijas iestādes, atbalsta saņēmēju un pārējās ieinteresētās personas iesniegt piezīmes par tiesiskās palāvbības principa, tiesiskās noteiktības principa vai jebkura cita principa, kura dēļ Komisija varētu atteikties no prasības atgūt atbalstu, piemērošanu.
- (158) Komisija norāda, ka Francijas iestādes savās piezīmēs ir paudušas viedokli, ka pastāvēja ārkārtas apstākļi, kas ļauj ierobežot pienākumu atmaksāt atbalstu. Savukārt *SIDE* uzskatīja, ka šādi ārkārtas apstākļi nepastāvēja.
- (159) Attiecībā uz to Komisija atgādina, ka prejudiciālo jautājumu ietvaros, kas uzdoti Tiesai iepriekš minētajā CELF lietā, iesniedzējtiesa pēc būtības jautāja, vai tas, ka Komisija trīs reizes pēc kārtas ir pieņēmusi lēmumu, atzīstot valsts atbalstu par saderīgu ar iekšējo tirgu, ko Kopienu tiesa pēc tam ir atcēlusi, pats par sevi var būt ārkārtas apstākļi, kurš pamatotu atbalsta saņēmēja pienākuma atmaksāt šo atbalstu ierobežošanu.
- (160) Iepriekš minētajā 2010. gada 11. marta spriedumā Tiesa vispirms atsaucās uz savu 2008. gada 12. februāra spriedumu, kurā tā 65. un turpmākajos punktos norādīja, ka pēc Komisijas lēmuma atcelšanas nelikumīga atbalsta saņēmējam ir iespēja atsaukties uz ārkārtas apstākļiem, kas varēja leģitīmi pamatot viņa paļāvību par minētā atbalsta likumību, un ka līdz ar to nevar viņam liegt iebilst pret tā atgūšanu⁽²⁾.
- (161) Tomēr Tiesa arī norādīja, ka pozitīvs Komisijas lēmums būtībā nevar radīt atbalsta saņēmēja tiesisko paļāvību, ja, pirmkārt, šis lēmums ir ticis apstrīdēts prasību celšanai paredzētajos termiņos un vēlāk atcelts Eiropas Savienības Tiesā un ja, otrkārt, nav beidzies termiņš prasības celšanai vai prasības celšanas gadījumā Eiropas Savienības Tiesa par to nav pieņēmusi galīgu lēmumu⁽³⁾.
- (162) Šajā gadījumā Tiesa 2010. gada 11. marta spriedumā norādīja, ka Komisijas trešā pozitīvā lēmuma atcelšana ar iepriekš minēto Vispārējās tiesas 2008. gada 15. aprīļa spriedumu pati par sevi nevar radīt tiesisku paļāvību un būt par ārkārtas apstākli⁽⁴⁾.
- (163) Tiesa piebilda, ka neparastā triju atcelšanu virkne *a priori* raksturo lietas sarežģītību, kas nebūt nerada tiesisku paļāvību, šķiet, drīzāk tā varētu saņēmējam radīt šaubas par apstrīdētā atbalsta saderīgumu ar kopējo tirgu. Tā atzīst, ka triju prasību virkne, kam seko trīs tiesību aktu atcelšana, ir ļoti rets gadījums, tomēr uzskata, ka šādi apstākļi iekļaujas normālā tiesu sistēmas darbībā, kas tiesību subjektiem, kuri uzskata, ka cieš no nelikumīga atbalsta sekām, piedāvā iespēju prasīt secīgo lēmumu, kas, pēc to domām, ir šīs situācijas pamatā, atcelšanu.

⁽¹⁾ Tiesas 2006. gada 5. oktobra spriedums lietā C-368/04 *Transalpine Ölleitung in Österreich*, krājums, I-9957. lpp., 34. punkts.

⁽²⁾ 42. un turpmākie punkti.

⁽³⁾ 66. līdz 68. punkts.

⁽⁴⁾ 50. un turpmākie punkti.

- (164) Turklāt Tiesa uzskatīja, ka ārkārtas apstākļa esību saskaņā ar tiesiskās noteiktības principu nevar pieņemt ⁽¹⁾. Kamēr Komisija nav pieņēmusi apstiprinošu lēmumu un termiņš prasības celšanai par šādu lēmumu nav beidzies, saņēmējam nav pārlicības par atbalsta likumību, tāpēc saņēmējs nevar atsaukties ne uz tiesiskās palāvības aizsardzības principu, ne tiesiskās noteiktības principu.
- (165) Turklāt, kā Tiesa norādīja 2010. gada 11. marta spriedumā ⁽²⁾, ārkārtas apstākļa esību nevar pieņemt, ņemot vērā samērīguma principu. Nelikumīgā atbalsta atcelšana, to atgūstot, ir loģiskas sekas šā atbalsta atzīšanai par nelikumīgu, tādēļ šā atbalsta atgūšanu, lai atjaunotu agrāko stāvokli, principā nevar uzskatīt par nesamērīgu pasākumu saistībā ar Līguma noteikumu mērķiem valsts atbalsta jomā.
- (166) Tādēļ Tiesa secināja, ka tas, ka Komisija trīs reizes pēc kārtas ir pieņēmusi lēmumu, atzīstot valsts atbalstu par saderīgu, ko Kapienu Tiesa pēc tam ir atcēlusi, pats par sevi nevar būt ārkārtas apstākļi, kurš pamatotu atbalsta saņēmēja pienākuma atmaksāt šo nelikumīgo un nesaderīgo atbalstu ierobežošanu.
- (167) Ņemot vērā visu iepriekš minēto un to, ka nepastāv citi apstākļi, kas būtu uzskatāmi par ārkārtas apstākļiem, Komisija uzskata, ka šajā gadījumā nepastāv ārkārtas apstākļi, kas varētu ierobežot CELF pienākumu atlīdzināt attiecīgo atbalstu (izņemot summas, kuras samaksātas 1980. un 1981. gadā, kā ir iepriekš paskaidrots).
- (170) Piemērojot Regulas (EK) Nr. 659/1999 14. panta 2. punktu, atbalsts, kas ir jāatgūst, ietver procentus, kuri aprēķināti no dienas, kad nelikumīgais atbalsts nodots saņēmēja rīcībā, līdz tā atgūšanas dienai.
- (171) Tomēr no Tiesas 2000. gada 12. oktobra sprieduma lietā *Magefesa* ⁽⁴⁾ izriet, ka, ja uzņēmums ir bankrotējis un ja tas ir paredzēts valsts tiesību aktos, par nelikumīgo atbalstu, kurš saņemts pirms paziņošanas par uzņēmuma bankrotu, nav jāmaksā procenti, kas uzkrājušies pēc paziņošanas.
- (172) Attiecībā uz to ir jāatzīmē, ka savā 2010. gada 27. janvāra sūtījumā Francijas iestādes informēja Komisiju par situāciju, kādā tolaik bija CELF.
- (173) Ņemot vērā CELF finanšu situāciju, 2009. gada 25. februārī CELF piemērota aizsardzības procedūra. Tika iecelts maksātnespējas procesa administrators.
- (174) Tiesvedības par valsts atbalstu ietvaros Francija ir paziņojusi par šādiem prasījumiem: 11 885 785,02 euro (procentu maksājums saskaņā ar iepriekš minēto Valsts padomes 2008. gada 19. decembra lēmumu) un 4 814 339,9 euro (atmaksājamā atbalsta, kas saņemts laikā no 1980. līdz 2001. gadam, pamatsumma).
- (175) Francijas iestādes norādīja, ka no prasījumu stāvokļa izriet, ka no kopējiem pasīviem 21 254 232,29 euro apmērā apstrīdētie prasījumi palielinās līdz 17 045 039,50 euro.

6. ATGŪŠANA

- (168) Piemērojot Regulas (EK) Nr. 659/1999 14. pantu, Francijas iestādēm ir jāatgūst no CELF atbalsta summas, kas tam pārskaitītas “nelielo pasūtījumu programmas” ietvaros laikā no 1982. līdz 2001. gadam.
- (169) Saskaņā ar to, kas izriet no tabulas ⁽³⁾, kopējā atgūstamā atbalsta summa, kuru CELF saņēma laikā no 1982. līdz 2001. gadam, ir 4 631 401 euro, kam pieskaitāmi procenti.
- (176) Konstatējot, ka atgūšanās ir acīmredzami neiespējama, maksātnespējas administrators pieprasīja pāreju no aizsardzības pie likvidācijas procesa, it īpaši pamatojoties uz valsts paziņotajiem prasījumiem.
- (177) 2009. gada 9. septembra spriedumā, konstatējot tādu saistību esību, kas izslēdz turpināšanas plāna iespējamību, Parīzes Tirdzniecības tiesa pieņēma lēmumu par CELF likvidāciju un iecēla likvidatoru. Tiesa noteica divu gadu termiņu, pēc kura ir jāpārbauda likvidācijas beigšana. Francijas iestādes norādīja, ka esošā un/vai iespējamā tiesvedība tomēr varētu attaisnot likvidācijas beigšanas datuma kavēšanos.

⁽¹⁾ 53. punkts.

⁽²⁾ 54. punkts.

⁽³⁾ Sk. tabulu, kas iekļauta šā lēmuma 60. apsvērumā.

⁽⁴⁾ Tiesas 2000. gada 12. oktobra spriedums lietā C-480/98 Komisija/Spānija, “*Magefesa*”, krājums, I-8717. lpp.

(178) Francijas iestādes norādīja, ka visi CELF darbinieki ir atlaisti un ka likvidācijas vienība ir atbrīvota 2009. gada 31. decembrī. Vienīgās darbības, kas vēl notiek, ir parādu atgūšana no klientiem.

(179) Francijas iestādes 2010. gada 9. marta elektroniskā pasta vēstulē norādīja, ka attiecībā uz CELF īstenotajā likvidācijas procedūrā bija ievēroti visi ierastie uzņēmumu likvidācijas procedūras noteikumi.

(180) Saskaņā ar informāciju, kuru Francijas iestādes paziņoja Komisijai, CELF patlaban vairs neīsteno nekādu ekonomisko darbību.

(181) Tādēļ, ņemot vērā to, ka attiecībā uz CELF patlaban tiek īstenota likvidācijas procedūra, Francijas iestādēm, pamatojoties uz nesaderīgā atbalsta atgūšanas pienākumu, ir jānodrošina, lai tiktu ievērota judikatūra, kas piemērojama saņēmējuzņēmuma likvidēšanas gadījumā⁽¹⁾. Tas nozīmē, ka CELF aktīvi ir jāpārdod par tirgus cenu, valstij likvidējamā uzņēmuma pasīvos jāieraksta savi prasījumi, kas saistīti ar nelikumīgā un nesaderīgā atbalsta atgūšanu, un pilnībā jānostiprina savas kreditora tiesības visos procedūras posmos līdz likvidācijas beigām.

(182) Attiecībā uz procentu aprēķinu jāatzīmē, ka Francijas tiesību aktos Tirdzniecības kodeksa L 622-28. pantā ir paredzēts, ka "lēmums par [aizsardzības procedūras] uzsākšanu pārtrauc visu likumīgo un līgumos nenoteikto procentu, kā arī kavējuma procentu un pieaugumu aprēķinu".

(183) Tādēļ šajā lietā summām, kas samaksātas CELF, aprēķina procentus, sākot no dienas, kad tās nodotas tā rīcībā, līdz 2009. gada 25. februārim, dienai, kad Parīzes Tirdzniecības tiesa uzsāka aizsardzības procedūru, kas vēlāk saskaņā ar 2009. gada 9. septembra lēmumu pārveidota par likvidāciju.

7. SECINĀJUMS

(184) Komisija konstatē, ka Francija ir nelikumīgi īstenojusi atbalstu par labu CELF, pārkāpjot LESD 108. panta 3. punktu.

⁽¹⁾ Skatīt Komisijas paziņojuma "Ceļā uz Komisijas lēmumu efektīvu izpildi, kuros dalībvalstīm tiek uzdots atgūt nelikumīgu un nesaderīgu valsts atbalstu" 63. un turpmākos punktus (OV C 272, 15.11.2007., 4. lpp.).

(185) Šis atbalsts nav saderīgs ar iekšējo tirgu, un Francijas iestādēm tas ir jāatgūst, izņemot summas, kuras samaksātas 1980. un 1981. gadā un kurām ir iestājies noilguma periods.

(186) Francijas iestādēm ir jāatgūst no CELF 4 631 401 euro, kam jāpieskaita procenti par katru atbalstu, kurš samaksāts ik gadu kopš 1982. gada. Atgūstamajām summām aprēķina procentus kopš dienas, kad tās nodotas saņēmēja rīcībā, līdz 2009. gada 25. februārim, dienai, kad Parīzes Tirdzniecības tiesa uzsāka aizsardzības procedūru,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Valsts atbalsts, kuru Francija piešķir *Coopérative d'exportation du livre français (CELF)*, pārkāpjot Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 3. punktu, nav saderīgs ar iekšējo tirgu.

2. pants

1. Francijai ir pienākums atgūt naudas summu 4 631 401 euro apmērā, kas atbilst summām, kuras CELF saņēma laikā no 1982. līdz 2001. gadam saskaņā ar atbalstu, kas minēts 1. pantā.

2. Atgūstamajām summām ir jāaprēķina procenti, sākot no datuma, kad tās nodotas saņēmēja rīcībā, un līdz 2009. gada 25. februārim, kad pieņemts Parīzes Tirdzniecības tiesas lēmums par aizsardzības procedūras uzsākšanu.

3. Procentus aprēķina no pamatsummas, kā ir noteikts Regulas (EK) Nr. 794/2004 V nodaļā.

3. pants

1. 2. pantā paredzētā atbalsta atgūšana jāsāk nekavējoties un efektīvi.

2. Francijai ir jānodrošina, lai šis lēmums tiktu izpildīts četru mēnešu laikā kopš tā paziņošanas.

4. pants

1. Divu mēnešu laikā pēc šā lēmuma paziņošanas Francijai ir jāiesniedz šāda informācija:

a) kopējā summa (pamatsumma un procenti), kas jāatgūst no saņēmēja;

b) detalizēts to pasākumu apraksts, kas jau ir īstenoti un vēl ir paredzēti šā lēmuma izpildei;

lēmuma izpildei. Tai ir jāsniedz arī detalizēta informācija par atbalsta summu un procentiem, kas jau atgūti no saņēmēja.

c) dokumenti, kas pierāda, ka saņēmējam ir pieprasīta atbalsta atmaksa.

5. pants

Šis lēmums adresēts Francijai.

Briselē, 2010. gada 14. decembrī

2. Francijai nepārtraukti jāinformē Komisija par to valsts īstenoto pasākumu norisi, kuri paredzēti šā lēmuma izpildei, līdz pilnīgai atbalsta, kas minēts 2. pantā, atgūšanai. Tai nekavējoties pēc Komisijas vienkārša pieprasījuma jānodod visa informācija par jau īstenotajiem pasākumiem un tiem, kas vēl paredzēti šā

Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja vietnieks
Joaquín ALMUNIA